Proiectul*: Ontologie Umană Agonistică*

Indexed: PhilPapers / PhilArchive

PERSONALITATEA ȘI PERSOANA UMANĂ – O PERSPECTIVĂ ONTOLOGIC-AGONISTICĂ ȘI NOI INTERPRETĂRI CATEGORIALE:

TEMPERAMENTUL, CARACTERUL, PROFILUL, MUNCA, ÎMPLINIREA, FERICIREA, CONDUITA SOCIALĂ

Petru Ștefăroi

Rezumat: Articolul propune o perspectivă ontologic-agonistică asupra **personalității și persoanei umane**, provocând modelele deterministe și computaționale printr-o viziune în care acestea sunt rezultatul unei **tensiuni perpetue interne** între ontoformațiunile constitutive: **organism, minte, suflet, eu și conștiință**. În acest cadru, **personalitatea** nu este înțeleasă ca o unitate pacificată, ci ca un **antagonism structural** și aprig, unde **temperamentul** furnizează energia de coliziune, iar **caracterul** acționează ca o forță de ierarhizare ce forjează un **profil** tensional, capabil să reziste tendințelor centrifuge. Lucrarea analizează tranziția spre **persoană** ca salt calitativ către o agenție suverană, în care **conștiința** de veghe suspendă automatismul instinctual pentru a impune un sens propriului parcurs prin autodepășire și responsabilitate ontică. Această perspectivă reinterpretează categoriile fundamentale ale existenței: **munca** devine spațiul de ordonare a haosului material prin efort, în timp ce **împlinirea și fericirea** sunt smulse din dinamica acestor rezistențe interne, fiind definite ca plenitudini ale stăpânirii agonului, nu ca absențe ale lui. De asemenea, **conduita socială** este definită ca un act de afirmare a unicității și o prezență intersubiectivă marcată de suveranitate, oferind un baraj în fața presiunilor de uniformizare sistemică. Deși modelul recunoaște limitele neglijării relaxării, el fundamentează o viziune în care **persoana** se validează exclusiv prin activarea maximă a resurselor interne în vatra conflictului structural. Această stare de mobilizare permanentă este propusă ca singura alternativă viabilă în fața **disoluției identitare contemporane**, o criză provocată de externalizarea deciziei și de atrofierea efortului interior. Prin refuzul armoniei facile și asumarea agonismului dintre ontoformațiuni, subiectivitatea își recapătă densitatea ontică, transformând tensiunea voită cu sinele și lumea într-o barieră ireductibilă împotriva fragmentării și a non-existenței mascate de confort.

Cuvinte cheie: Ontologie, Agonisim ontologic, Tensiuni interne, Personalitate, Persoană umană, Temperament, Caracter, Profil identitar, Promergență, Dismergență, Ontificarea agenției, Responsabilitate ontică, Muncă, Împlinire, Fericire, Conduită socială.

Introducere

Este identitatea umană o simplă sumă de algoritmi biologici sau rezultatul unei lupte neîncetate pentru formă în mijlocul haosului interior? Cum se explică faptul că, în ciuda determinismului genetic și a presiunii mediului, emergența unui nucleu de voință poate suspenda mecanismele automate ale instinctului? Dacă **personalitatea** ar fi doar o arhitectură statică de date, de ce resimțim permanenta fractură între ceea ce suntem prin temperament și ceea ce tindem să devenim prin efortul conștient al **caracterului**? Aceste interogații vizează inima raportului dintre datele biologice și exigența spirituală a **persoanei**, demascând fragilitatea modelelor computaționale care ignoră **tensiunile interne** viscerale ce definesc experiența umană.

Tendința actuală de a „cartografia” interioritatea prin prisma eficienței tehnice tinde să oculteze antagonismul tensional ce fracturează ordinea eului, lăsând neexplicată pulsiunea spre dezordine sau efortul de asimilare a acelor antagonisme care amenință stabilitatea sistemului viu. Într-o manieră ce rezonează cu critica lui **Martin Heidegger** asupra „uitării ființei”, unitatea identitară nu apare ca un dat tehnic, ci ca o existență aflată într-o confruntare perpetuă cu propria finitudine. Dilema fundamentală rezidă în fractura dintre devenirea liniară și prăpastia ontologică dintre impulsul biologic brut și rigoarea de sine; omisiunea dimensiunii tensionate a auto-constituirii ignoră faptul că devenirea presupune coliziunea cu neantul propriei fragmentări pentru a cristaliza un **profil** coerent.

În acest sens, antropologia filosofică a lui **Max Scheler** oferă un fundament solid prin definirea capacității de a rosti un „Nu” tensional în fața propriilor impulsuri vitale — gestul fundamental prin care rezistența internă devine fundamentul pe care se instituie **persoana**. Evoluția modelelor explicative dezvăluie un efort istoric de a domestici forțele oarbe ale psihicului prin categorii rigide, însă miza pe stabilitate a eșuat să surprindă virulența proceselor antagonice care susțin unitatea eului. Reducerea psihicului la un proces homeostatic ignoră rezistența materială pe care ontoformațiunile o opun integrării, validând critica lui **Viktor Frankl** asupra „pan-determinismului” care privează individul de spațiul deciziei asumat prin **muncă** și efort conștient.

O perspectivă ontologico-agonistică propune înțelegerea acestui parcurs nu ca o armonie prestabilită, ci ca o confruntare vitală între forțele integrării și cele ale disoluției. Redefinirea categoriilor de **temperament**, **caracter** și **profil** prin prisma „agonului" evidențiază tensiunea structurală în care promergența tinde să subordoneze instinctele divergente. **Persoana** se auto-generează în vatra unei confruntări permanente, unde **munca**, **împlinirea** și **fericirea** devin repere ale unei suveranități cucerite asupra propriilor **tensiuni interne**, iar **conduita socială** devine expresia supremă a unicității în fața oricărei presiuni nivelatoare. Această dinamică impune explorarea rădăcinilor conflictului în adâncimile **Ontosului Personal**, locul unde personalitatea este transfigurată prin agenție și responsabilitate ontică.

Ontosul personal -- Multiplu agonic de ontoformațiuni și cadru ontologic pentru structurarea personalității și instituirea persoanei

Constituit ca un multiplu agonic de **ontoformațiuni**, Ontosul personal subzistă printr-o încleștare neîncetată a forțelor sale interne, fiind spațiul de coliziune unde ființei își dispută neîncetat dreptul de a domina centrul de decizie. În acest nucleu, elementele nu coexistă pașnic; ele se ciocnește într-o dinamică de putere în care Corpul exercită presiunea constantă a impulsului material, în timp ce **Mintea** caută dominanța prin calcul și logică, iar Sufletul impune intensitatea fluxului afectiv. Peste acestea, **Eul** intervine nu ca un observator pasiv, ci ca o instanță de comandă care încearcă să impună rigoarea normei axiologice. O astfel de înfruntare trimite direct la **modelul tripartit al sufletului propus de Platon**, unde unitatea rezultă doar din efortul agonic al rațiunii de a disciplina „caii sălbatici" ai poftelor. Arhitectura Ontosului personal este, deci, una precară, menținută doar prin capacitatea **Eului** de a ierarhiza forțe care, lăsate în propria lor inerție, s-ar respinge violent sau ar fragmenta ființa în pulsiuni contradictorii.

Această realitate ontică se densifică prin rezistența pe care o opune fiecărei tendințe interne de dezintegrare. Structura se fortifică în procesul de compensare a oricărei fisuri, idee centrală în **psihologia lui Alfred Adler**, care argumenta că ființa se construiește prin lupta cu propriul sentiment de inferioritate, transformând tensiunea dintre slăbiciune și voință într-un motor de afirmare. Dezvoltarea acestui nucleu este guvernată de antagonismul structural dintre **promergență**, ca forță a integrării, și **dismergență**, ca tendință spre risipire. Devenirea nu urmează un parcurs liniar, ci se manifestă ca o desfășurare prin tensiune de rupere, amintind de **principiul lui Heraclit** conform căruia *Polemos* (confruntarea) este tatăl tuturor lucrurilor, armonia fiind rezultatul unor forțe opuse aflate sub presiune maximă.
Densitatea de față se forjează în refuzul abandonului în fața forței dismergente — acel instinct care, în termenii lui **Sigmund Freud**,

reflectă pulsiunea *Thanatos*, tinzând spre anihilarea formei și revenirea la indistincția materiei neînsuflețite. Ontosul personal se definește prin puterea **Eului** de a asimila presiunea acestor vectori interni și de a-i converti în rezistență de caracter, proces ce găsește un corespondent în **antropologia lui Max Scheler**, unde omul este definit ca ființa capabilă să spună „Nu” curentului vital pentru a instaura o ordine superioară. Dialectica forțelor se ramifică pe paliere unde impulsurile corpului asaltează sistematic arhitectura construită de **Minte**, forțând subiectul să aleagă între relaxarea pulsională și rigoarea structurării, raport ce stă la baza **eticii kantiene**, unde datoria se ciocnește frontal cu înclinațiile sensibile.

Instituirea ordinii prin ierarhizarea ontoformațiunilor nu constituie un eveniment singular, ci un proces continuu de organizare prin care **Eul** își exercită autoritatea, analog **teoriei lui Abraham Maslow**, care cere ființei să prioritizeze activ nevoile de creștere în detrimentul „gravitației” nevoilor bazale. Un astfel de efort de transmutare a haosului forțelor originare într-un „Cosmos” interior rezonează cu **viziunea lui Mircea Eliade** despre necesitatea instaurării unei ordini riguroase împotriva dispersiei impulsurilor oarbe. În final, Ontosul personal nu apare ca o structură pasivă, ci ca rezultatul unitar al acestor forțe aflate într-o confruntare neîncetată, unde nicio dimensiune a ființei nu este consolidată fără a fi fost câștigată în fața unei tendințe contrare.

Organizarea dinamică a ontoformațiunilor capătă valențe dramatice, amintind de personajul Harry Haller din **„Lupul de stepă” de Hermann Hesse**, un câmp de întâlnire între mii de suflete și tendințe contrare ce trebuie coordonate cu prețul unei neliniști creatoare. Densificarea multiplului agonic prin această luptă continuă a forțelor interne — unde **Mintea** oferă instrumentarul logic, iar **Eul** direcția suverană — constituie fundamentul necesar pe care se va edifica profilul personalității.

Personalitatea umană din perspectivă ontologic-agonistică și noi interpretări categoriale: temperamentul, caracterul, profilul de personalitate

la intersecția unei coliziuni frontale între forțele constitutive ale ființei, fiind mai degrabă rezultatul unei tensiuni de structurare permanente decât o stare de fapt sau un dat biologic liniștit. În acest spațiu de intersecție, ontoformațiunile interne — Corpul, Mintea și Sufletul — se

află într-o stare de confruntare neîncetată pentru teritoriul decizional și autoritatea ontică. Acest proces rezonează cu modelul tripartit al sufletului propus de **Platon** în *Republica*, unde rațiunea (*Logistikon*) trebuie să disciplineze, într-o competiție aprigă, forțele divergente ale dorinței (*Epithymetikon*) și furiei (*Thymos*). O astfel de dinamică generează un armistițiu fragil între pulsiunile primordiale și exigențele etice, proces care în psihanaliza lui **Sigmund Freud** definește însăși supraviețuirea Eului ca mediator între presiunile pulsionale ale Se-ului și cenzura morală a Supraeului. Această arhitectură a eului nu este un adăpost, ci un punct de maximă presiune unde tendințele centrifuge sunt ținute laolaltă prin exercitarea unei forțe centripete superioare, transformând fragmentarea potențială într-o coeziune forțată, dar necesară pentru subzistența identității.

Această coeziune nu este niciodată definitivă, ci necesită o reactualizare perpetuă a voinței de a fi „unu” în fața multiplicității de impulsuri care asaltează centrul de comandă. Departe de a fi un construct armonios sau un sistem homeostatic perfect echilibrat, personalitatea reprezintă forma ontologică menținută exclusiv prin efortul agonic de a integra elemente care, lăsate în propria lor inerție, s-ar respinge violent. Ea se fortifică tocmai prin confruntarea asumată cu vulnerabilitățile interne, idee ce fundamentează psihologia individuală a lui **Alfred Adler**, conform căreia personalitatea se cristalizează prin compensarea sentimentului de inferioritate, transformând rezistența lăuntrică într-un motor agonic al afirmării de sine. Forța acestei structuri nu derivă din absența conflictului, ci din capacitatea ei de a-l asimila, transformând coliziunea internă într-o energie vitală care propulsează subiectul spre o prezență tot mai densă în lume, o prezență care nu acceptă simpla supraviețuire, ci caută o afirmare prin stăpânirea de sine, în spiritul „voinței de putere” a lui **Friedrich Nietzsche**, interpretată aici ca autodepășire a propriei condiții biologice.

Agonismul ontologic structural: Între promergența integratoare și dismergența entropică

Dezvoltarea personalității este guvernată de un antagonism radical între promergență, ca forță a integrării și a densificării, și dismergență, ca tendință irepresibilă spre fragmentare și descompunere. În acest cadru agonic, personalitatea nu reprezintă o creștere naturală, previzibilă sau lină, ci o desfășurare prin tensiune structurală extremă, unde fiecare salt evolutiv este rezultatul unei crize de proporții ontologice ce forțează reconfigurarea întregului sistem. Această dinamică tensională, în care ontoformațiunile interne — organismul, mintea, sufletul și eul — se ciocnesc într-o coliziune permanentă, trimite direct la principiul lui Heraclit, conform căruia *Polemos* (confruntarea) este tatăl tuturor

lucrurilor. Astfel, arhitectura personalității se naște dintr-o armonie tensionată a forțelor opuse, aidoma coardei unui arc care poate produce sunet doar sub o presiune ce tinde spre rupere, semnificând faptul că identitatea nu este un dat, ci o cucerire obținută prin efortul de a nu permite uneia dintre componente să anihileze întregul.

Evoluția personalității nu se constituie ca o acumulare cantitativă de trăsături, ci ca o succesiune de victorii agonice ale promergenței asupra tendințelor de dispersie, proces ce oglindește dialectica lui G.W.F. Hegel, unde sinteza identitară nu se obține prin evitarea conflictului, ci prin negarea și depășirea contradicțiilor fundamentale dintre ontoformațiunile divergente. Personalitatea se definește, așadar, ca un profil tensional, fiind cu atât mai densă cu cât reușește să asimileze forțe mai antagonice fără a se lăsa sfâșiată de ele. Pe de altă parte, dismergența promite permanent personalității relaxarea tensiunii prin abandonul total în impuls, reprezentând o formă de involuție seducătoare spre indistincție și pierdere a formei. Această forță acționează neîncetat spre anihilarea structurii, subminând orice tentativă de organizare prin atracția magnetică spre dezordine, fiind echivalentul ontologic al pulsiunii Thanatos identificate de Freud, acea tendință a materiei vii de a reveni la starea anorganică, la repausul absolut al lipsei de formă.

Dismergența este ispita entropiei psihice, chemarea spre un „somn” al caracterului unde efortul de a susține profilul propriu este abandonat în favoarea inerției biologice sau a mimetismului social. În consecință, personalitatea se validează prin capacitatea sa de a locui acest antagonism structural fără a se lăsa absorbită de refluxul dismergent, transformând presiunea internă în densitate ontologică și forjând o structură capabilă să reziste forței de atracție a propriilor prăbușiri interioare. Rezistența în fața acestui reflux nu este o opțiune de conduită, ci condiția *sine qua non* a subzistenței eului, oglindind filosofia lui Jean-Paul Sartre, unde existența precede esența: personalitatea nu are o esență prestabilită care să o salveze, ci trebuie să își construiască propria soliditate prin refuzul neîncetat al inerției. În viziunea ontologic-agonistică, subzistența personalității este un act de insurecție continuă a promergenței împotriva hazardului, o formă care se menține cu prețul unei tensiuni uriașe împotriva curentului dismergent, validându-și realitatea prin însăși intensitatea cu care refuză să se descompună în fragmentele ontoformațiunilor care o compun, pregătind astfel terenul pentru emergența persoanei ca agenție suverană.

Temperamentul: Terenul de confruntare originar și agonismul structural al materiei vii

Temperamentul încetează să mai fie privit doar ca o zestre biologică neutră sau ca un ansamblu de constante fiziologice imuabile, relevându-

se, în perspectiva ontologic-agonistică, drept „vatra” originară a confruntării și agonismul structural al materiei vii. El oferă intensitatea, ritmul și viteza reacțiilor subiacente pe care persoana trebuie să le domesticească prin efort volițional, reprezentând rezistența primară a ontoformațiunii organice în fața spiritului. Această forță brută, lăsată neorientată, tinde în mod natural spre dismergență și reactivitate oarbă, însă, sub presiunea voinței suverane, este convertită în combustibil indispensabil pentru acțiunea personală. Astfel, tradiția tipologiilor temperamentale, de la intuițiile lui Hipocrate și Galenus până la modelele dimensionale ale lui Hans Eysenck, este reinterpretată nu ca o cartografiere a unor trăsături fixe, ci ca o inventariere a forțelor pulsionale ce trebuie subordonate unei ordini axiologice.

În acest proces de configurare identitară, trăsăturile temperamentale — fie că vorbim despre impulsivitatea colericului sau despre inerția flegmaticului — nu se constituie ca destine biologice, ci ca provocări ontice fundamentale ce forțează subiectul să transforme predispoziția organică în fundamentul unei conduite asumate prin efort mental. Această dinamică rezonează profund cu antropologia filosofică a lui Max Scheler, care definea capacitatea de a spune un „Nu” agonic curentului vital drept actul prin care se instaurează o ordine superioară. Vitalitatea biologică trebuie, în mod necesar, să fie „arsă” și transfigurată pentru a produce lumină spirituală, temperamentul fiind masa critică de energie care, deși amenință permanent să destabilizeze echilibrul fragil al eului prin forțele sale dismergente, oferă totodată forța brută necesară pentru a susține tensiunea existenței.

Prin urmare, educația temperamentului nu se rezumă la o simplă modelare socială sau la un dresaj comportamental, ci reprezintă un act metafizic de disciplinare a haosului organic. Este o victorie a promergenței structurante asupra fluxului pulsional neîncetat, un proces ce amintește de transformarea „elanului vital” bergsonian într-o creație de sine asumată. Temperamentul furnizează astfel materialul de construcție agonic, iar caracterul intervine ca mână arhitecturală care impune formă acestei materii incandescente, transformând accidentul fiziologic într-o manifestare a suveranității persoanei. Fără această rezistență a temperamentului, personalitatea ar fi lipsită de densitate, însă fără subordonarea lui agonică, ea s-ar dizolva în automatismul biologic, ratând saltul spre statutul de persoană.

Caracterul: Arhitectura ordinii agonice și triumful ierarhizării interne prin confruntare aprigă

Caracterul reprezintă rezultatul vizibil și consolidat al **ierarhizării forțelor interne**, fiind triumful **ordinii agonice** asupra pornirilor centrifuge care tind să fragmenteze unitatea ființei în mii de direcții

contradictorii. El nu este un dat, ci o structură cucerită prin perseverență, reprezentând capacitatea **eului** de a impune un centru de comandă suveran asupra impulsurilor oarbe și de a transforma necesitatea biologică în **libertate etică** prin auto-disciplină riguroasă. Caracterul se forjează exclusiv în momentele de opoziție, acolo unde datoria se ciocnește frontal cu înclinația, fiind măsura exactă a **rezistenței subiectului** în fața propriei **entropii morale**, proces ce stă la baza eticii kantiene, unde imperativul categoric se impune în ciuda dorințelor sensibile. Această luptă reflectă „asceza seculară” descrisă de Max Weber, unde individul își subordonează întreaga viață psiho-biologică unui scop transcendent, transformând fiecare gest într-o bătălie pentru rigoare.

Această ierarhizare nu este o stare statică, ci o **dinamică de putere agonică** ce trebuie reafirmată în fiecare act de voință, proces ce amintește de ierarhia trebuințelor a lui Abraham Maslow, unde **autoactualizarea** cere o victorie constantă asupra gravitației exercitate de nevoile bazale. Caracterul devine astfel „coloana vertebrală” ontologică a personalității, acea instanță care previne prăbușirea ființei în indistincție și care permite subiectului să rămână identic cu sine în ciuda presiunilor exterioare sau a refluxurilor interioare, validând critica lui Søren Kierkegaard la adresa „mulțimii” care strivește individualitatea. Această stabilitate structurală rezonează cu conceptul de „caracterologie” al lui Ludwig Klages, însă fără fatalismul acestuia, punând accent pe forța spiritului de a se opune „vieții” atunci când aceasta tinde spre dezordine.

A avea caracter înseamnă, în această accepțiune, a fi reușit să impui un **sens promergent** acolo unde natura a oferit doar multiplicitate conflictuală, transformând tensiunea dintre „ceea ce sunt” (datul faptic) și „ceea ce trebuie să fiu” (norma aleasă) într-o forță de impact asupra lumii. Această transfigurare amintește de procesul de „sublimare” din teoria lui Sigmund Freud, unde energia pulsională brută este rafinată și direcționată către creația de valori superioare, sau de „stilul de viață” descris de Alfred Adler, privit ca efort de compensare a fragilității originare printr-o voință de perfecțiune. Caracterul nu este deci ceea ce „posedăm”, ci ceea ce am reușit să păstrăm intact și să fortificăm în vatra aprigă a propriilor noastre contradicții fundamentale, fiind proba ultimă a **rezistenței ontice** a eului în fața dezagregării.

În final, această arhitectură a voinței funcționează ca un mecanism de **ontificare a agenției**, integrând ceea ce Viktor Frankl numea „capacitatea de auto-transcedență” — puterea omului de a se ridica deasupra condiționărilor sale biologice și sociale. Prin asimilarea agonismului dintre ontoformațiuni, caracterul transfigurează stresul structural în **densitate identitară**, oferind persoanei capacitatea de a exercita o suveranitate reală. Este victoria definitivă a formei asumată împotriva fluxului amorf, o sinteză ce amintește de idealul de „om nobil” al lui Friedrich Nietzsche, cel care își dă singur legea și își transformă

propria existență într-o operă de artă prin autocontrol și duritate asumată față de sine, transformând bătălia internă în fundamentul unei prezențe autoritare.

Profilul de personalitate: Sinteza tensională a multiplicității agonice

Profilul de personalitate nu reprezintă o simplă listă de trăsături pasive sau o colecție de adjective statice, ci se constituie ca rezultatul unitar, tensionat și dinamic al forțelor interioare menținute într-o stare de presiune reciprocă permanentă. În această perspectivă, el reflectă configurația specifică a coliziunilor dintre ontoformațiuni, fiind o **organizare dinamică** ce subzistă doar atâta timp cât centrul de greutate al eului poate susține tensiunea dintre spirit și instinct. În viziunea agonică, nicio trăsătură de profil nu poate fi considerată autentică dacă nu a fost câștigată prin confruntare directă cu o tendință contrară; generozitatea este validă doar dacă a învins egoismul biologic, iar curajul capătă greutate ontică doar dacă a disciplinat frica organică. Această perspectivă se corelează cu teoria trăsăturilor formulată de Gordon Allport, însă plasează accentul pe conflictul vital care susține structura, mai degrabă decât pe simpla ei descriere statistică sau comportamentală.

Identitatea se sedimentează astfel exclusiv prin capacitatea de a susține acest **antagonism structural** fără a fragmenta nucleul central al ființei, transformând profilul personal dintr-un receptacol de influențe externe într-un centru de iradiere a sensului. Această sinteză reflectă multiplicitatea aprigă a elementelor care se înfruntă în interiorul aceluiași subiect — amintind de scindarea profundă a personajului Harry Haller din *Lupul de stepă* de Hermann Hesse — și impune o coordonare neîncetată a contradicțiilor pentru a preveni **disoluția identitară**. Procesul reclamă o integrare a „umbrei”, așa cum a fost ea descrisă de Carl Jung, forțând subiectul să nu își reprime polii opuși, ci să îi stăpânească într-o unitate superioară. O personalitate este considerată structurată doar atunci când reușește să canalizeze energia brută a antagonismelor interne către un scop unitar, transfigurând coliziunea forțelor în sens existențial și putere de acțiune concentrată.

În raport cu modelele psihometrice consacrate, precum **Modelul Big Five**, viziunea agonică propune o ruptură fundamentală: acolo unde psihologia clasică vede trăsături ce trebuie măsurate, noi vedem **tensiuni ce trebuie stăpânite**. În timp ce testele standard cartografiază descriptiv predispoziții precum stabilitatea emoțională sau deschiderea, modelul agonic privește aceste dimensiuni ca fiind câmpuri de luptă. De exemplu, un scor ridicat la „agreabilitate” nu este privit ca o trăsătură înnăscută, ci ca o victorie a **promergenței sociale** asupra pulsiunilor egoiste ale organismului, o cucerire ce trebuie apărată în fiecare

interacțiune pentru a nu degenera în conformism pasiv. Această instaurare a ordinii reprezintă un act de instituire a unui **cosmos interior**, analog viziunii lui Mircea Eliade despre necesitatea instaurării sacrului ca ordine primordială împotriva profanului înțeles ca dezordine și haos.

Spre deosebire de **Indicatorul Myers-Briggs (MBTI)**, care tinde să clasifice indivizii în categorii statice bazate pe preferințe cognitive, profilul agonic neagă caracterul definitiv al acestor „tipuri”, privindu-le doar ca puncte de plecare ale unui efort violent de integrare a funcțiilor inferioare. Dacă ne raportăm la tipologiile temperamentale ale lui Hans Eysenck, care fundamentează personalitatea pe baze neurofiziologice, viziunea noastră acceptă existența acestui substrat, dar îl plasează în categoria **materiei prime dismergente**. Un individ cu un grad ridicat de nevrotism nu este un prizonier al sistemului nervos, ci un subiect confruntat cu o presiune mai mare a ontoformațiunii organice, a cărui misiune este de a forja un caracter robust pentru a compensa labilitatea biologică, validând astfel teza lui Alfred Adler despre supracompensarea prin care spiritul domină fragilitatea originară.

În opoziție cu **psihologia pozitivă** a lui Martin Seligman, profilul agonic susține că „punctele tari” nu sunt resurse ce trebuie pur și simplu inventariate, ci rezultate ale unui antrenament de rezistență ontologică. Personalitatea se recunoaște pe sine în măsura în care se opune propriilor impulsuri de regresie, transformând profilul personal dintr-un receptacol într-o fortăreață tensională. Această dinamică rezonează cu ideea de „câmp psihologic” a lui Kurt Lewin, dar reîncărcată cu o dimensiune de suveranitate morală, unde subiectul nu se limitează la a reacționa la mediu, ci impune lumii configurația propriei sale **ierarhii interne**. Profilul devine astfel imaginea unui armistițiu creativ care refuză stabilitatea statică în favoarea unei deveniri sub presiune, menținută prin vigilența ontologică descrisă de G.W.F. Hegel.

În ultimă instanță, profilul de personalitate este proba existențială a capacității umane de a genera **unitate din multiplicitate**, transformând bătălia interioară într-o suveranitate inalienabilă. Această realizare reflectă distincția dintre „individ” și „persoană” operată de Emmanuel Mounier, unde persoana se afirmă prin angajament și prin refuzul de a fi o simplă unitate numerică sau un „scor” într-o bază de date. Profilul agonic este semnătura unicității noastre, gravată în vatra aprigă a conflictului dintre ontoformațiuni, reprezentând singura formă de stabilitate legitimă într-un univers guvernat de flux. Prin acest cosmos interior, omul încetează să mai fie un simplu accident biologic, devenind o **necesitate ontologică** asumată prin forța propriei ordini, o structură care se fortifică pe măsură ce obstacolele întâlnite sunt mai mari.

Persoana din perspectivă ontologic-agonistică și noi interpretări categoriale: conștiința, agenția, libertatea, împlinirea și fericirea, conduita socială

Persoana se edifică pe fundamentul personalității, dar se instituie ca o instanță suverană de depășire a determinismelor acesteia, reprezentând actul radical de smulgere din mecanism prin confruntare directă cu propriile limite biologice și psihice. Ea nu este un dat natural, ci o emergență tensionată, o victorie a voinței asupra inerției, viziune susținută de antropologia personalistă a lui **Emmanuel Mounier**, care vede persoana ca pe o mișcare de autodepășire permanentă, opusă individului pasiv și amorf care se lasă modelat de circumstanțe. În această perspectivă, ființa trece de la stadiul de simplu agregat de trăsături la cel de subiect ontic doar prin capacitatea sa de a lupta pentru valori și de a impune un sens acolo unde natura a lăsat doar instinct, transformând fiecare barieră într-o treaptă a propriei ascensiuni. Persoana devine astfel o entitate care nu mai „suferă” viața, ci o asumă ca pe un proiect agonic, unde identitatea nu este un refugiu static, ci un asalt neîncetat asupra limitărilor condiției umane. Această transformare a ființei dintr-un receptacol al impulsurilor într-un centru de comandă marchează momentul în care subiectul încetează să mai fie un simplu teren de luptă, devenind forța care dictează termenii confruntării.

Această suveranitate nu se instalează într-un vid, ci presupune o smulgere dureroasă din fluxul cauzalității oarbe, un act prin care subiectul își revendică dreptul de a fi cauza propriei transformări, instituind un regim al autonomiei acolo unde anterior domnea doar determinismul biologic. Persoana este, în esență, un proces de auto-creație agonică ce refuză stagnarea și repetiția mecanică a gesturilor golite de conținut, rezonând cu viziunea lui **Henri Bergson** despre elanul vital care trebuie să înfrunte rezistența materiei pentru a-și afirma libertatea. Prin transformarea conflictului interior dintre impulsurile ontoformațiunilor în forță creatoare, ființa își cristalizează un nucleu dur de prezență, capabil să susțină greutatea unei conștiințe de sine ce nu mai acceptă fragmentarea. Acest nucleu devine singura barieră reală în fața „dismergenței” — tendința entropica de a reveni la starea de obiect lipsit de voință — forjând o identitate care se definește prin rezistența sa la nivelare. Această densificare a sinelui pregătește subiectul pentru asumarea totală a actelor sale, transformând fatalitatea în destin asumat.

În virtutea acestui refuz de a capitula în fața inerției, persoana nu caută scuze în moștenirea sa genetică, în mediul social sau în traumele sedimentate ale trecutului, asumându-și prezența ca pe un fapt împlinit

exclusiv prin rigoare interioară neabătută. Această atitudine oglindește „curajul de a fi” descris de **Paul Tillich**, adică puterea ontologică de a înfrunta neantul și anxietatea prin asumarea propriei existențe tensionate și paradoxale, fără a căuta alinarea în conformismul călduț al masei. Responsabilitatea devine astfel o axă ontologică fundamentală ce previne prăbușirea subiectului în anonimatul iresponsabil al speciei, instituind o instanță morală care a învins haosul interior prin auto-disciplină acerbă, proces ce amintește de „omul revoltat” al lui **Albert Camus**, a cărui demnitate rezidă tocmai în refuzul de a ceda în fața dezordinii absurde. Această unitate morală asumată constituie singura bază reală pe care se poate edifica un act de voință autentic, transformând necesitatea de a acționa într-o manifestare a libertății care începe, în mod necesar, cu activarea unei conștiințe de veghe.

Conștiința: Instanța agonică de veghe și refuzul somnolenței ontice

În acest cadru agonic, **conștiința** nu trebuie înțeleasă ca un simplu ecran pasiv de reflectare a realității sau ca un subprodus neuronal rezidual, ci ca o instanță de veghe activă ce se instituie prin refuzul neîncetat al „somnului” identitar. Ea nu este un dat, ci o cucerire de fiecare secundă, reprezentând punctul de maximă tensiune unde subiectul își recunoaște propria multiplicitate internă și, în loc să se lase fragmentat de aceasta, decide să o guverneze. Această dinamică transformă ceea ce **G.W.F. Hegel** numea în *Fenomenologia spiritului* „conștiința nefericită” — acea instanță scindată dureros între finit și infinit, între pulsiune și ideal — într-un motor al sintezei superioare, unde conflictul devine sursa puterii de structurare.

Conștiința agonică funcționează ca un baraj mental neînduplecat împotriva forțelor dismergente care tind să dizolve integritatea eului în pulsiuni atomizate. A fi conștient, în această accepțiune, înseamnă a menține trează contradicția dintre impuls și normă, refuzând orice formă de simplificare homeostatică sau de „pace” interioară care ar masca capitularea spiritului. Această perspectivă extinde conceptele lui **Edmund Husserl** despre intenționalitate, sugerând că orice act de conștiință nu este doar o orientare spre lume, ci un asalt asupra obiectului și o delimitare violentă de sinele instinctual. Conștiința nu „primește” lumea, ci o „stăpânește” prin atenția care selectează, ierarhizează și respinge.

Departe de a fi o stare de grație sau de liniște contemplativă, conștiința este una de mobilizare permanentă, similară cu starea de veghe asiduă (*prosoche*) din doctrinele stoice. Pentru stoici, ca și pentru modelul ontologic-agonistic, atenția neîntreruptă este singura barieră în fața dizolvării eului în zgomotul lumii și în inerția ontoformațiunilor inferioare. Conștiința agonică este cea care detectează primele semne de dezertare

ale voinței și intervine pentru a restabili ordinea, fiind o „conștiință-sentinelă” care nu își permite luxul relaxării.

Această stare de veghe hiper-activă pregătește terenul pentru exercitarea suverană a **agenției**. Fără conștiința care să mențină harta conflictului intern, agenția ar fi o forță oarbă; fără agenția care să execute decretele conștiinței, aceasta din urmă ar rămâne o simplă analiză a eșecului. Astfel, conștiința agonică devine condiția de posibilitate a **persoanei**, oferind acel spațiu de claritate tensională în care individul încetează să mai fie purtat de fluxul instinctelor și începe să își dicteze propria devenire. Ea este măsura densității noastre ontice: suntem cu atât mai „persoane” cu cât conștiința noastră este mai capabilă să susțină și să utilizeze antagonismul structural al ființei, refuzând refugiul în inconștiența docilă a automatismului.

Agenția și ego-ul: Ontificarea puterii de a produce autonomie și suveranitate

Agenția reprezintă momentul crucial și punctul de ruptură ontologică în care **persoana** încetează să mai fie un simplu teren de luptă pasiv pentru coliziunea ontoformațiunilor, transformându-se în forța suverană care dictează ierarhia propriei ființe. Aceasta nu este o simplă funcție executivă, ci actul prin care **egoul** își părăsește condiția de martor neputincios al pulsiunilor pentru a-și revendica rolul de arhitect al destinului. Agenția presupune ca persoana să își „locuiască” actele cu o prezență totală, refuzând să fie un simplu releu de transmisie pentru stimulii externi sau instinctele organice. Prin acest efort, reacția reflexă este transfigurată în fapt istoric cu greutate ontologică, proces ce rezonează profund cu **„voința de sens”** a lui **Viktor Frankl**: individul nu mai întreabă ce așteaptă viața de la el, ci răspunde vieții prin asumarea fiecărui gest ca pe o decizie ireversibilă.

În această perspectivă agonică, agenția nu este o simplă capacitate de a alege între opțiuni preexistente — ceea ce ar fi doar o libertate de consum — ci puterea radicală de a institui o cauzalitate nouă. Ea reprezintă capacitatea de a smulge sensul din ghearele hazardului biologic și ale probabilității statistice, impunând o direcție acolo unde natura nu a lăsat decât entropie. Egoul devine astfel vârful de lance al spiritului, validând teza lui **Henri Bergson** despre creativitatea neîncetată a elanului vital împotriva automatismelor materiei. A exercita agenția înseamnă a suspenda legile inerției psihice pentru a lăsa loc unui act de voință pură, care nu se explică prin trecut, ci se justifică prin viitorul pe care îl deschide.

Mai mult, agenția suverană este cea care permite **persoanei** să transcendă rolurile sociale prefabricate. Ea nu se mulțumește să

„performeze” conform unor scenarii culturale, ci intervine în realitate ca o forță de discontinuitate. Această dinamică amintește de conceptul de **„acțiune”** la **Hannah Arendt**, unde a acționa înseamnă a iniția ceva nou, a insera în lume un început care nu era previzibil în succesiunea cauzelor anterioare. Egoul, activat prin agenție, devine astfel instanța care transformă individul dintr-un obiect al istoriei — purtat de valurile economice sau sociologice — într-un subiect care o generează activ, imprimând realității sigiliul propriei suveranități.

Această transformare radicală face posibil saltul către o libertate care nu mai este doar un concept abstract sau o dezbatere metafizică, ci o practică neînduplecată de sine ce impune ordine în haosul existențial. Agenția este, în esență, instrumentul prin care **persoana** își exercită „dreptul de veto” în fața ontoformațiunilor inferioare. Ea este măsura puterii de a rămâne stăpân într-o lume care tinde spre disoluție, transformând fiecare secundă a existenței într-un câmp de luptă unde ordinea este cucerită, menținută și apărată împotriva oricărei forme de automatism nivelator.

Libertatea: Marea evadare sau procesul agonic de extragere din determinism

Departe de a fi un privilegiu natural, o zestre biologică sau un dat fiziologic garantat de structura sistemului nervos, **libertatea** se relevă ca un proces laborios și adesea tensional de **ontificare a agenției**. Ea nu este o absență a constrângerilor, ci exercitarea deliberată a voinței împotriva „gravitației” instinctuale și a presiunilor exterioare de nivelare care tind să reducă persoana la stadiul de obiect reactiv. Libertatea se constituie, așadar, prin impunerea forțată a unor stiluri comportamentale superioare asupra reflexelor automate, reprezentând victoria de etapă a spiritului asupra determinismului biologic.

Această perspectivă se corelează profund cu distincția operată de **Erich Fromm** privind „libertatea pozitivă” — acea libertate de a fi, de a acționa și de a crea agonic prin angajament total și asumat. Spre deosebire de libertatea negativă (simpla lipsă a barierelor), libertatea agonică este o cucerire de fiecare secundă, o smulgere activă din fluxul cauzalității oarbe. Ea reflectă condiția descrisă de **Jean-Paul Sartre**, în care omul este „condamnat” la libertate tocmai pentru că nu se poate refugia în nicio esență predeterminată sau în vreo scuză biologică; el este obligat să își forjeze identitatea prin alegere, chiar și atunci când această alegere presupune un conflict dureros cu inerția propriei naturi.

În viziunea ontologic-agonistică, libertatea se manifestă ca o rezistență acerbă în fața mecanismelor de auto-conservare și a impulsurilor ontoformațiunii organice, care tind să sacrifice verticalitatea spiritului pe

altarul confortului și al minimei rezistențe. Ea devine, astfel, măsura exactă a **autonomiei voinței kantiene**, acea instanță suverană care își dă singură legea în vatra bătăliei interioare, refuzând să fie sclavul înclinațiilor naturale. Libertatea nu este o stare de grație, ci o funcție a efortului; ea este proporțională cu intensitatea opoziției pe care persoana o manifestă față de propriile sale automatisme.

Mai mult, această libertate se înrudește cu „actul gratuit” sau cu eroismul etic descris de **Nicolai Hartmann**, unde subiectul intervine în mecanismul cauzal al lumii pentru a institui o cauzalitate nouă, teleologică. Succesul acestei lupte neîncetate între conștiință și instinct nu este doar un triumf moral, ci singura cale legitimă către o împlinire autentică și densă. Libertatea devine, în final, fundamentul ontologic al persoanei: ești liber doar în măsura în care reușești să fii cauza propriilor acțiuni, transformând necesitatea biologică într-o oportunitate de afirmare a suveranității spiritului.

Împlinirea și fericirea: Plenitudinea rezultată din intensitatea confruntărilor

Din această succesiune de victorii agonice, obținute în vatra conflictului dintre ontoformațiuni, emerge o redefinire radicală a **împlinirii și fericirii**, privite nu ca stări de repaus, relaxare sau ataraxie, ci ca experiențe ale plenitudinii rezultate din intensitatea confruntării cu sinele și lumea. Această perspectivă răstoarnă paradigma modernă a confortului, propunând o fericire agonică ce respinge hedonismul facil și se apropie de conceptul de ***eudaimonia*** aristotelică, înțeleasă nu ca simplă bucurie, ci ca activitate a sufletului conformă cu excelența (*arete*). În acest context, împlinirea nu este o destinație liniștită sau un port de sosire, ci sentimentul de densitate ontologică ce survine atunci când persoana simte că și-a exercitat potențialul și agenția la maximum împotriva rezistenței lumii și a inerției propriului organism.

Această dinamică rezonează profund cu ceea ce **Mihaly Csikszentmihalyi** definește drept „stare de flux” (*flow*), însă în modelul ontologic-agonistic, această stare este reîncărcată cu o dimensiune tragică și eroică: bucuria nu survine din fluiditatea facilă, ci din stăpânirea unei dificultăți extreme. Este o formă de „voință de putere” în sens nietzschean, unde fericirea este definită de sentimentul că rezistența a fost învinsă. Astfel, fericirea devine un indicator al puterii de integrare a persoanei, o validare a faptului că eul și conștiința au reușit să mențină ierarhia asupra ontoformațiunilor divergente în momente de tensiune maximă.

Mai mult, această „fericire severă” oglindește conceptul de **„voință de sens”** al lui **Viktor Frankl**, sugerând că plenitudinea nu este absența

suferinței, ci prezența unui scop capabil să transfigureze suferința efortului în combustibil pentru mândria ontologică. În loc de *ataraxie* (liniștea eliberată de tulburare), persoana caută o stare de veghe intensă, asemănătoare cu idealul eroic descris de **Ernst Jünger**, unde individul își găsește realizarea în punctul de maximă presiune a evenimentelor. Aici, suferința efortului interior nu mai este un balast, ci devine dovada vie a funcționării agenției suverane; cu cât rezistența ontoformațiunilor (organismul care cere odihnă sau sufletul care caută evadarea) este mai mare, cu atât victoria persoanei este mai densă.

Această stare de plenitudine se proiectează autoritar în planul conduitei și al vieții sociale, transformând individul într-un pol de ordine. Spre deosebire de fericirea efemeră a consumului, fericirea agonică este cumulativă și forjează un **profil** identitar de nezdruncinat. Ea validează faptul că persoana a rămas suverană în mijlocul celei mai crunte tensiuni, oferind subiectivității acea „gravitate” necesară pentru a nu fi spulberată de hazardul existențial. În final, această împlinire agonică demonstrează că omul nu este un sistem creat pentru homeostazie și liniște, ci o structură tensională care își găsește justificarea ontologică doar în actul neîncetat de a se depăși, transformând bătălia cu sinele în cea mai înaltă formă de celebrare a existenței.

Conduita și viața socială: De la intimitate agonică la confruntare civică

Departe de a fi un spațiu al repausului sau al integrării docile, **conduita și viața socială** se constituie ca fronturile externe ultime unde **persoana** își dispută suveranitatea în fața forțelor centrifuge care tind să o transforme într-o piesă interschimbabilă, pierdută în angrenajul colectiv. În această sferă a manifestării, individul nu se mai confruntă doar cu propriile ontoformațiuni, ci proiectează acest antagonism structural asupra lumii, transformând interacțiunea în trei paliere narative de o tensiune extremă, coordonate riguros de agenția proprie.

În primul rând, **viața personală** încetează să mai fie un refugiu pasiv sau o sferă a confortului domestic, revelându-se ca un adevărat **laborator agonic al intimității**. Aceasta reprezintă prima linie de apărare a sinelui împotriva asediului depersonalizant al masei și a transparenței forțate. Aici, persoana nu se odihnește, ci își recalibrează rezistența prin procesul de individuație, forjând unicitatea într-o confruntare directă cu propria „umbră”. Departe de a fi un spațiu de abandon, intimitatea devine fortăreața unde subiectul refuză să devină previzibil sau „citibil”, apărând cu îndârjire granița de exterioritate împotriva acelui „public” amorf care caută să dizolve excepția în regulă.

Trecând în planul acțiunii transformatoare, **viața profesională** și **munca** se redefinesc ca un proiect radical al sinelui, transformând cariera dintr-un traseu administrativ într-un teatru de operațiuni ontice. Munca nu mai este o simplă necesitate economică, ci instrumentul prin care persoana modelează lumea, depășind alienarea prin transformarea actului profesional într-o manifestare a agenției pure. În acest spațiu, competența nu este primită, ci cucerită prin coliziunea directă cu materia și cu rigiditatea sistemelor. Persoana impune o excelență ierarhică și o rigoare a execuției care sfidează automatismul birocratic și inerția administrativă, transformând fiecare sarcină într-o dovadă de suveranitate.

În cele din urmă, **viața civică și comunitară** încununează acest parcurs prin **agonismul în spațiul public**, unde prezența persoanei devine un act de provocare ontologică. Integrarea confortabilă este refuzată în favoarea unei prezențe care instituie ordine exclusiv prin confruntare valorică și distincție. Relația socială nu mai este un contract de complezență, ci devine, în spiritul dialogului autentic, o competiție pentru recunoașterea suveranității reciproce. Cetățenia este astfel asumată ca o poziție de forță, cucerită prin curaj moral în arena publică, unde acțiunea devine forma supremă de diferențiere personală. Prin această rezistență activă la nivelarea socială, persoana autentică nu se supune unei ordini mecanice, ci participă la crearea unei confederații de subiecți suverani, unde armonia nu derivă din consensul pasiv, ci din tensiunea fertilă a unor libertăți care se recunosc și se respectă prin intensitatea luptei lor comune pentru sens.

În loc de concluzii

Urmare a acestui demers de explorare a arhitecturii, dinamicii și finalității **personalității și persoanei umane** din perspectivă ontologic-agonistică, devine evident că identitatea nu se constituie ca un dat static, ci ca o emergență continuă, forjată în vatra unei confruntări neîncetate între procese cu finalități divergente. Dacă premisele inițiale au stabilit existența ca un armistițiu fragil între pulsiune și normă, sinteza de față demonstrează că trecerea de la personalitate la **persoană** reprezintă saltul calitativ către o agenție suverană. Aceasta presupune transformarea **temperamentului**, ca bază energetică brută și adesea haotică, într-un **caracter** stabil, capabil să susțină un **profil** coerent sub presiunea **tensiunilor interne**. Persoana nu este doar un teren pasiv unde forțele se ciocnească, ci instanța care își asumă rigoarea de a guverna acest antagonism, transformând coliziunea dintre propria promergență etică și promergențele biologice sau sociale într-o forță de impact asupra lumii.

Am observat cum categoriile existențiale — **munca**, **conduita**, **împlinirea** și **fericirea** — nu sunt simple cadre de manifestare, ci fronturi unde se dispută dreptul la unicitate în fața forțelor dismergent-concurente. **Munca** încetează să fie o corvoadă mecanică, devenind actul prin care persoana își impune voința de ordonare asupra materiei și sistemelor, în timp ce **conduita socială** devine expresia vizibilă a integrității cucerite prin gestionarea tensiunilor dintre interesul privat și binele public. Astfel, supraviețuirea biologică este transfigurată într-o existență istorică și semnificativă, capabilă să producă noutate ontologică într-un univers marcat de coliziunea permanentă a sistemelor de forțe, unde **profilul** identitar se validează exclusiv prin rezistență.

Totuși, acest model, deși riguros articulat, are limite intrinseci care îi pot afecta validitatea universală. Această perspectivă tinde să eludeze importanța stărilor de relaxare sistemică, interpretând teoretic orice formă de destindere ca pe o cedare ontologică sau o pierdere a vigilenței **caracterului**, ceea ce poate conduce la o reprezentare a personalității excesiv de tensionată, lipsită de mecanisme conceptuale de autoreglare prin repaus. De asemenea, teoria prezintă dezavantajul unei aplicabilități restrânse; prin centrarea exclusivă pe agenția suverană, modelul riscă să devină o construcție elitistă care ignoră condiționările materiale, economice sau neurobiologice ce pot limita drastic capacitatea de răspuns a individului. O altă limită teoretică rezidă în posibila neglijare a dimensiunilor intersubiective bazate pe cooperare; modelul riscând să reducă întreaga fenomenologie a **conduitei sociale** la o succesiune de raporturi antagonice, ignorând promergențele rezultate din sinergie, empatie și sprijin reciproc, care sunt la fel de constitutive pentru persoană ca și lupta.

În ciuda acestor vulnerabilități, perspectiva ontologic-agonistică oferă o grilă de interpretare robustă în sfere de aplicabilitate unde **caracterul** și decizia sunt fundamentale, precum educația, leadership-ul sau etica profesională. În pedagogie, acest model deplasează accentul de pe simpla acumulare de informații pe formarea voinței și a rezistenței intelectuale, pregătind individul pentru confruntarea cu o realitate complexă și contradictorie. În planul managementului de elită, teoria transformă **munca** și cariera dintr-o rutină administrativă într-un proiect de afirmare a competenței sub presiune ierarhică și sistemică. Avantajul major al acestui model rezidă în capacitatea de a reda persoanei demnitatea de agent suveran, oferind oportunitatea unei recalibrări morale într-o epocă ce tinde să explice comportamentul uman exclusiv prin determinisme externe, fie ele sociale sau algoritmice.

Din această succesiune de victorii emergențe dintr-un agonism asumat apare o nouă înțelegere a **împlinirii** personale și a **fericirii**, privite nu ca stări de repaus sau absență a conflictului, ci ca experiențe ale plenitudinii rezultate din intensitatea confruntării cu propriile **tensiuni interne**. Valoarea unei persoane se măsoară prin capacitatea sa de a susține paradoxul și tensiunea fără a se lăsa fragmentată de procesele opuse care

tind să o absoarbă, definind o **fericire** agonică ce survine din stăpânirea unei dificultăți extreme și din armonizarea forțată a **temperamentului** cu idealul etic. Prin repunerea în drepturi a puterii de a spune „Nu” impulsului și „Da” valorii alese, modelul deschide calea unui civism activ, unde prezența în comunitate produce ordine prin excelență și agonism asumat.

Validitatea acestui demers se confirmă, în final, prin faptul că omul nu se simte niciodată mai viu decât în momentele de maximă mobilizare a resurselor sale interne, demonstrând că adevărata natură a **personalității** nu este de a „fi” pur și simplu, ci de a deveni, în mod neîncetat, prin efortul suveran de a depăși propria condiție. Această stare de plenitudine, cucerită prin tensiunea voită cu mediul și cu sinele, rămâne singura alternativă viabilă în fața disoluției identitare contemporane. Ea promite nu o fericire iluzorie bazată pe confortul facil, ci o împlinire densă bazată pe recunoașterea propriului impact în lume și pe capacitatea de a rămâne o unitate suverană în mijlocul haosului dismergent.

© Petru Stefaroi 2026